

The Relationship between brain-behavioral systems and cluster B personality disorders by mediating dark traits of personality

Ramin. Ghasemzadeh¹, Majid. Mahmoudalilou^{2*}, Abbas, Bakhshipour Roudsari³ & Mansour, Bayrami⁴

1. PhD student, clinical psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran
2. ***Corresponding Author:** Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran
3. Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran
4. Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran

ARTICLE INFORMATION

ABSTRACT

Article type

Original research

Pages: 206-220

Corresponding Author's Info

Email:

alilou_647@yahoo.com

Article history:

Received: 2022/11/04

Revised: 2023/02/19

Accepted: 2023/02/22

Published online:

2023/07/27

Keywords:

Brain-behavioral systems, personality disorders, dark dimensions of personality.

Background and Aim: It seems that one of the important influencing factors in cluster B personality disorders is brain-behavioral systems and dark personality traits, so the purpose of the present study is the relationship between brain-behavioral systems and cluster B personality disorders with the mediation of dark personality traits. **Methods:** The design of this research was a correlation method in terms of applied purpose and in terms of controlling variables. The statistical population of the study was all students of Tabriz universities in the academic year 2021-22, of which 450 people were selected by cluster random sampling and studied. For data collection, the Dark Dimensions of Personality Questionnaire, the revised Jackson Strengthening Sensitivity Scale, and the Millon Multi-Axis Clinical Test were used. Data were analyzed using Pearson correlation coefficient and path analysis. **Results:** The results showed that there is a positive relationship between behavioral activation system and cluster B of personality disorders. There is also a negative relationship between behavioral inhibition system and cluster B personality disorders. There is a positive relationship between dark personality traits and dramatic personality disorder. There is a negative relationship between behavioral inhibition system and war and escape with the dark trait of Machiavellianism. **Conclusion:** The results of this research show that paying attention to the variables of behavioral brain systems and dark personality traits play an important role in personality disorders.

This work is published under CC BY-NC 4.0 licence.

© 2023 The Authors.

How to Cite This Article:

Ghasemzadeh, R., Mahmoudalilou, M., Bakhshipour Roudsari, A., & Bayrami, M. (2023). The Relationship between brain-behavioral systems and cluster B personality disorders by mediating dark traits of personality. *Jayps*, 4(5): 206-220.

رابطه سیستم‌های مغزی- رفتاری و خوشه B اختلالات شخصیت با میانجی‌گری صفات تاریک شخصیت

رامین قاسم زاده^۱، مجید محمودعلیلو^{۲*}، عباس بخشی پور رودسری^۳ و منصور بیرامی^۴

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران
۲. استاد، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران
۳. استاد، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران
۴. استاد، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی صفحات: ۲۰۶-۲۲۰	زمینه و هدف: به نظر می‌رسد یکی از عوامل مهم تاثیرگذار در اختلالات خوشه B شخصیت، سیستم‌های مغزی- رفتاری و صفات تاریک شخصیت است بنابراین هدف پژوهش حاضر رابطه سیستم‌های مغزی- رفتاری و خوشه B اختلالات شخصیت با میانجی‌گری صفات تاریک شخصیت می‌باشد. روش پژوهش: طرح این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر کنترل متغیرها، یک روش همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش کلیه دانشجویان دانشگاه‌های شهر تبریز در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند که از این جامعه تعداد ۴۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شده و مورد بررسی قرار گرفتند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه ابعاد تاریک شخصیت یوسفی و ایمان زاد (۱۳۹۷)، مقیاس تجدید نظر شده حساسیت به تقویت جکسون (۲۰۰۹) و آزمون بالینی چند محوری میلیون (۱۹۷۰) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر انجام گرفت. یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که بین سیستم فعالساز رفتاری‌گری با خوشه B اختلالات شخصیت رابطه مثبت وجود دارد. همچنین بین سیستم بازداری رفتاری‌گری با خوشه B اختلالات شخصیت رابطه منفی وجود دارد. بین صفات تاریک شخصیت با اختلال شخصیت نمایشی رابطه مثبت وجود دارد (p < ۰/۰۵). بین سیستم بازداری رفتاری و جنگ و گریزگری با صفت تاریک ماکیاولیسم رابطه منفی وجود دارد (p < ۰/۰۵). همچنین نتایج پژوهش نشان داد که صفات تاریک شخصیت نقش میانجی معنی داری در رابطه سیستم‌های مغزی رفتاری بر اختلالات شخصیتی دارند (p < ۰/۰۵). نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که توجه به متغیرهای سیستم‌های مغزی رفتاری و صفات تاریک شخصیت نقش مهمی در اختلالات شخصیتی دارند.
اطلاعات نویسنده مسئول ایمیل: alilou_647@yahoo.com	سابقه مقاله تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ تاریخ اصلاح مقاله: ۱۴۰۲/۰۲/۱۸ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۰۲/۲۶ تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۵/۰۵
واژگان کلیدی	سیستم‌های مغزی- رفتاری، خوشه B/ اختلالات شخصیت، صفات تاریک شخصیت.

تشریح این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با 4.0 CC BY-NC صورت گرفته است. تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

شیوه استناد به این مقاله

قاسم زاده، رامین، محمودعلیلو، مجید، بخشی پور رودسری، عباس، و بیرامی، منصور. (۱۴۰۲). رابطه سیستم‌های مغزی- رفتاری و خوشه B اختلالات شخصیت با میانجی‌گری صفات تاریک شخصیت. *مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان*، ۴(۵): ۲۰۶-۲۲۰.

مقدمه

اختلال‌های شخصیت از مهم‌ترین مشکلات اجتماعی و پزشکی است و روان‌پزشکان و متخصصان بهداشت روانی به این اختلالات توجه زیادی دارند. شیوع این اختلال‌ها در جمعیت عادی بین ۱۱ تا ۲۳ درصد گزارش شده که رقمی هشدار دهنده است؛ یعنی از هر ۴ تا ۱۰ نفر، بدون در نظر گرفتن وضعیت اقتصادی، اجتماعی، یک نفر مبتلا به اختلال شخصیت است (کاپلان و سادوک، ۲۰۱۵). حدود نصف بیماران روانپزشکی به اختلال شخصیت مبتلا هستند که این اختلال شخصیت می‌تواند فرد را مستعد سایر اختلالات روانپزشکی کند و در نتایج درمانی آن‌ها تداخل ایجاد کند (ابوالقاسمی و همکاران، ۲۰۱۸). براساس تعریف راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی انجمن روانپزشکی آمریکا (DSM-5) اختلال شخصیت عبارت است از الگوی بادوام تجربه‌ی درونی و رفتار که بطور چشمگیری از انتظارات فرهنگ فرد منحرف می‌شود، فراگیر و غیرقابل انعطاف است. در نوجوانی یا اوایل بزرگسالی شروع می‌شود. در طول زمان تغییر نمی‌کند و موجب ناخشنودی فرد و مختل شدن کارکردهای وی می‌شود (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). در DSM-5 اختلالات شخصیت به سه خوشه تقسیم می‌شوند: خوشه اول اختلالات شخصیت پارانوئید، اسکیزوئید، اسکیزوتایپی، را در بر دارد، خوشه دوم اختلالات شخصیت ضداجتماعی، مرزی، نمایشی، و خودشیفته را شامل می‌شود. در خوشه سوم نیز اختلالات دوری‌گزین، وابسته و وسواس جبری قرار دارند (کاپلان و سادوک، ۲۰۱۵).

اختلال شخصیت ضد اجتماعی بر اساس DSM-5، اختلالی است که به صورت الگوی فراگیر بی‌اعتنایی و تجاوز به حقوق دیگران که از نوجوانی آغاز شده و تا بزرگسالی ادامه می‌یابد. افراد ضد اجتماعی غالباً تحریک‌پذیر و پرخاشگر می‌باشند. آن‌ها بسیار فریبکارند و در رسیدن به منافع شخصی از طریق دستکاری، تزویر، سرکارگذاشتن دیگران بسیار ماهرند. نیستی و فقدان، درد

و رنج و ضرر و زیان به دیگران به ندرت باعث ناراحتی و درماندگی آن‌ها می‌شود، به همین علت دیگران معمولاً آن‌ها را فاقد وجدان اخلاقی می‌دانند (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). اختلال شخصیت مرزی بر اساس DSM-5، اختلالی است که به صورت الگوی فراگیر عدم ثبات روابط میان فردی، خودپنداره، عواطف و تکانشگری تعریف می‌شود. این اختلال به عنوان رایج‌ترین اختلال شخصیت بین بیماران بستری و بیماران سرپایی شناخته شده است (گنجی، ۱۳۹۶).

اختلال شخصیت نمایشی بر اساس DSM-5، اختلالی است که به صورت الگوی فراگیر تهییج‌پذیری و توجه‌خواهی مفرط است. افراد دارای این اختلال نیاز دارند پیوسته در کانون توجه همگان باشند و اگر جز این باشد به شدت احساس ناراحتی و عصبانیت می‌کنند. بعلاوه اختلال شخصیت خودشیفته بر اساس DSM-5، اختلالی است که به صورت الگوی فراگیر بزرگ‌منشی (در خیال و رفتار)، از اوایل بزرگسالی آغاز می‌شود. این افراد به هیچ وجه تحمل انتقاد ندارند و در صورت انتقاد از آنها، به طور کلی نسبت به انتقاد بی‌اعتنا هستند یا عصبانی می‌شوند و صرفاً نظر خود را قبول دارند (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۱۳). همچنین افراد مبتلا به اختلالات شخصیت دارای بدکارکردی‌های مشخصی در روابط بین فردی هستند البته نوع کارکرد معیوب روابط اجتماعی در انواع مختلف اختلال شخصیت متفاوت و گاه متضاد است (گنجی، ۱۳۹۶). در واقع رگه‌ها و ابعاد شخصیتی از مهم‌ترین عوامل مداخله‌گر در اختلالات روانشناختی هستند، به منظور تبیین ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و مستعد بدن افراد در برابر اختلالات روانشناختی الگوهای نظری مختلفی مانند نظریه آیزنک و گری بکارگرفته شده است (متیوز و گیلیگند، ۱۹۹۹).

راه اندازی می‌کند (متیوز و گیلیند، ۱۹۹۹؛ کر، ۲۰۰۴؛ سیگارا و همکاران، ۲۰۱۴). سیستم جنگ و گریز در پاسخ به محرک ناخوشایند شرطی و غیرشرطی، رفتار فرار و اجتناب را فعال می‌سازد و هیجان ترس را به آن نسبت می‌دهد (گری و مک‌ناتون، ۲۰۰۰). نظریه شخصیتی گری بر پایه این اصل استوار است که تفاوت‌های فردی در شخصیت، بازتاب تفاوت در حساسیت افراد در سیستم‌های بازداری (BAS) و فعالسازی رفتاری (BAS) است (فرانکن و همکاران، ۲۰۰۶).

گری (۱۹۸۲) بر اساس نظریه سیستم‌های مغزی-رفتاری، این فرض را مطرح ساخت که اختلالات روان پزشکی ناشی از اختلال کارکرد (بیش فعالی یا کم فعالی) یکی از سیستم‌ها یا تعاملات آنهاست. از زمان ارایه‌ی الگوی گری، پژوهشگران این فرضیه را مطرح کردند که حساسیت نابهنجار این سیستم‌ها، نشان دهنده‌ی آمادگی و استعداد به اشکال متعدد آسیب‌شناسی روانی است (میر، جانسون و کریور، ۱۹۹۹). از نظرگری (۱۹۸۷) بازداری بیش از حد، هسته مرکزی اختلالات اضطرابی و تکانشگری بالا به همراه اضطراب پایین، مبنای اختلالات شخصیت ضد اجتماعی است. به علاوه از این دیدگاه، استواری هیجانی از اضطراب پایین به همراه تکانشگری پایین نشات می‌گیرد (لارا و همکاران، ۲۰۱۲). فعالیت سیستم‌فعال سازی رفتاری (BAS) به رشد اثرات مثبت خلق و ابعاد شخصیت تکانشگری^۶ ارتباط دارد در حالی که فعالیت سیستم بازداری رفتاری (BAS) به رشد اثرات منفی خلق و ابعاد شخصیتی اضطراب ارتباط دارد (گری، ۱۹۸۷؛ کر، ۲۰۰۴). تفاوت‌های رفتاری و خلق و خویی افراد از تفاوت واکنش این سیستم‌ها ناشی شده است. واکنش بیش از حد BIS با تمرکز پاداش و تکانشگری ارتباط دارد. افراد با واکنش بیش از حد به FFS سطوح بالاتری از ترس و رفتار اجتنابی را نشان می‌دهند و فعالیت بیش از حد BAS با

برخی روان‌شناسان، عقیده دارند که شخصیت، مبتنی بر عملکرد دستگاه عصبی است. در این خصوص آیزنک^۱ (۱۹۹۰) با طرح دیدگاه خود در باب شخصیت، توجه ویژه‌ای به مغز داشته است. آیزنک در نظریه زیستی خود بُعد درون‌گرایی-برون‌گرایی و بُعد نوروپسیزم یاد می‌کند (ال بویه و جعفری، ۲۰۲۱)؛ از نظر آیزنک سیستم عصبی افراد درون‌گرا به طور ذاتی مستعد تحریک و سیستم عصب افراد برون‌گرا مستعد باز داری است. در نظریه آیزنک سیستم فعال کننده شبکه‌ای (ARAS) که ساختاری در مغز است در هر فردی به شکل متفاوت عمل می‌کند. در ادامه، جفری گری^۲ (۱۹۸۷) کارهای آیزنک را ادامه داد و نظریه عصب روان شناختی شخصیت خود را که به عنوان نظریه «حساسیت به تقویت»^۳ شناخته می‌شود، را مطرح کرد (گری و مک‌ناتون، ۲۰۰۰). نظریه شخصیت‌گری بر تکامل مجزای مکانیزم‌های پاداش و تنبیه در مغز مهره داران تأکید می‌ورزد. گری با بازنگری ادبیات پژوهش‌های خود در نظریه حساسیت به تقویت (RST) از شخصیت یک الگوی زیستی ارائه نمود که شامل سه سیستم مغزی-رفتاری است. سه سیستم مغزی/رفتاری که به اعتقادگری زمینه ساز تفاوت‌های شخصیتی اند، عبارتند از: (۱) سیستم فعال ساز رفتاری (BAS)، (۲) سیستم بازداری رفتاری (BIS)، (۳) سیستم جنگ و گریز (FFS) هستند (متیوز و گیلیند، ۱۹۹۹؛ کر، ۲۰۰۴؛ گارسیا^۵ و همکاران، ۲۰۱۳). سیستم فعالساز رفتاری زیربنای حساسیت به پاداش بوده و توسط محرکات خوشایند شرطی شده فعال می‌شود (گری و مک‌ناتون، ۲۰۰۰).

سیستم بازداری رفتاری، سیستمی عصبی است که اطلاعات مربوط به تهدید را پردازش کرده و اضطراب را

1. Eysenck
2. Gray
3. Reinforcement Sensitivity Theory
4. Gray & McNaughton
5. Garcia

6. Impulsiveness

به عنوان یک صفت واحد در نظر گرفت. این صفات، همبستگی درونی بالایی با هم دارند؛ ولی معادل هم نیستند. به عبارت دیگر آن‌ها همپوشانی زیادی با هم دارند ولی سازه‌های مجزایی هستند (پالهاوس و ویلیامز، ۲۰۰۲).

اولین مؤلفه از صفات سه‌گانه تاریک شخصیت، خودشیفتگی است. خودشیفتگی به احساسات مبالغه آمیز بزرگ منشی، غرور، غرق شدن در خود و محق بودن اشاره دارد (زیگلر و مارکوس، ۲۰۱۶). جامعه ستیزی، نحس‌ترین صفت در مجموعه صفات سه‌گانه تاریک است (پاولهاوس و ویلیامز، ۲۰۰۲). این افراد با ویژگی‌هایی مانند تکانش‌گری، هیجان‌طلبی، سنگ‌دلی، گستاخی و پرخاشگری بین‌فردی مشخص می‌شود (پاتریک^۶ و همکاران، ۲۰۰۹). سومین مؤلفه صفات سه‌گانه تاریک شخصیت، اصطلاح ماکیاولیسم است که منعکس‌کننده جهت‌گیری به‌شدت خودخواهانه‌ای است که فرد تمایل دارد از هر راهی مانند فریب‌کاری، تقلب و بهره‌کشی به اهداف خود برسد (زیگلر و مارکوس، ۲۰۱۶).

در دهه‌های اخیر، این مجموعه صفت به عنوان هسته سردی هیجانی، خودنمایشی و انحراف اجتماعی مورد توجه قرار گرفته است (پالهاوس و ویلیامز، ۲۰۰۲). نتیجه پژوهش میری و ایگان^۷ (۲۰۱۷) نشان داد که از بین ابعاد صفات تاریک شخصیت، سایکوپاتی پیش‌بین قوی سوءاستفاده روانشناختی و جسمانی / جنسی بود. نتیجه پژوهش فلکسون^۸ و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که خودکنترلی پایین و صفات تاریک شخصیت مستقلاً ارتکاب جرم را پیش‌بینی می‌کند. یافته‌های پژوهشی همچنین رابطه سه‌گانه‌های تاریک شخصیت با تکانشگری، ریسک‌پذیری رفتاری، فقدان خودکنترلی را گزارش کرده‌اند. ریسک‌پذیری به رفتارهایی اطلاق می‌شود که احتمال نتایج منفی، ناخوشایند و مخرب

گرایش به نگرانی و افکار اضطرابی ارتباط دارد (کر، ۲۰۰۸).

کاربرد الگوی عصبی- رفتاری گری، BIS و BAS که برای دامنه وسیعی از اختلالات پیشنهاد شده است بطور متداول ارتباط بین BAS-BIS و آسیب‌شناسی خاص را تأیید می‌کند سطوح بالا BIS با اضطراب ارتباط دارد (گری، ۱۹۸۲). در حالی که سطوح پایین آن گمان می‌رود برای آسیب‌شناسی اولیه بکار می‌رود (راثمان، ۲۰۱۲). پیشنهاد شده است BAS تفاوت‌هایی را در اختلالات خلقی نشان می‌دهد برای مثال مانیا ممکن است افزایش BAS را منعکس کند (میر^۱ و همکاران، ۱۹۹۹). در حالی که افسردگی BAS پایین را منعکس می‌کند (کش و همکاران، ۲۰۰۲). در سال‌های اخیر روانشناسان شخصیت در تحقیقات، توجه خودشان را به سمت ویژگی‌های تاریک شخصیت متمرکز ساخته‌اند، و چتری از تحقیقات روی اصطلاح ویژگی‌های تاریک قرار دارد. صفات تاریک شخصیت به عنوان جنبه‌های مخرب و منفی شخصیت انسان تلقی می‌شود. این مدل شامل گروهی از صفات شخصیتی است که به شدت اختلال‌های بالینی نیستند و در واقع حالت خفیف‌تر و به عبارت دقیق‌تر "زیرآستانه بالینی" اختلال هستند. ویژگی اساسی صفات تاریک شخصیت این است که آن‌ها از لحاظ اجتماعی و بین‌فردی آزاردهنده و ناخوشایند هستند (برتل و همکاران، ۲۰۱۷).

سه‌گانه‌ی تاریک شخصیت^۲ یا مثلث تاریک که برای نخستین بار در سال ۲۰۰۲ از سوی پالهاوس و ویلیامز (۲۰۰۲) مطرح شد. آن‌ها بیان کردند که به نظر می‌رسد در یک جامعه آماری نرمال و در شرایطی که نشانه‌های نامتعارف رفتاری بروز نکرده باشد، سه صفت خودشیفتگی^۳، جامعه ستیزی^۴ و ماکیاولیسم^۵ را می‌توان

- 1 Meyer
2. Dark triad
3. Narcissism
4. Psychopathy
5. Machiavellianism

- 6 Patrick
7. Meere & Egan
8. Flexon

دیگران اهمیتی نمی‌دهند، افراد آزارگر در مسیر اهداف خودخواهانه خودشان ممکن است به دیگران آسیب نیز بزنند (زیگلر-هیل و مارکوس، ۲۰۱۶). نتیجه پژوهش جکسون (۲۰۰۲) نشان داد افرادی که سطح بالایی از ماکیاولیسم، سایکوپاتی و سادیسم دارند، نمرات پایینی در خرده مقیاس‌های همدلی می‌گیرند و افرادی که سطح بالاتری در خوشیفتگی دارند، در خرده مقیاس‌های تکانشگری نمرات بالاتری می‌گیرند. همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که سایکوپاتی و سادیسم، فقدان همدلی را پیش‌بینی می‌کنند در حالی که فقط سادیسم، کنترل ضعیف تکانه را پیش‌بینی می‌کند.

به طور کلی سیستم‌های مغزی-رفتاری‌گری طرحی را برای اختلالات شخصیت و همچنین تفاوت‌ها و صفات شخصیتی متفاوت به ما می‌دهد و با توجه به پژوهش‌های ذکر شده در بالا آنچه که جای بحث و مطالعه بیشتر دارد نحوه قرار گرفتن این متغیرها در چهارچوب الگویی سازمان یافته است تا بتواند به خوبی روابط بین این متغیرها را تبیین کند. لذا پژوهش حاضر در این راستا به بررسی رابطه سیستم‌های مغزی-رفتاری و خوشه B اختلالات شخصیت با میانجی‌گری صفات تاریک شخصیت پرداخته است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف جزو پژوهش‌های بنیادی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها از نوع پژوهش‌های توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های (سراسری، آزاد و غیرانتفاعی) شهر تبریز که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تحصیل می‌کردند. نمونه این پژوهش شامل ۴۵۰ نفر از دانشجویان که به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای از بین دانشگاه‌های شهر تبریز به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ملاحظات اخلاقی شامل رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش، تأکید بر محرمانه ماندن اطلاعات و اجتناب از هرگونه آسیب رساندن به آن‌ها بود.

جسمی، روانشناختی و اجتماعی را افزایش می‌دهد. دلایل متعددی درباره اینکه چرا افراد به سبک ریسک‌پذیر رفتار می‌کنند وجود دارد. یک احتمال این است که افراد به سبب صفات مربوط به سه گانه‌های تاریک شخصیت تمایل ذاتی به انجام رفتارهای ریسک‌پذیر داشته باشند (رسایی کشوک و منصوری، ۱۳۹۹).

نتایج پژوهش نایت^۱ (۲۰۱۶) نشان داد که همه صفات سه گانه تاریک شخصیت (خودشیفتگی، سایکوپاتی و ماکیاولیسم) با پرخاشگری رابطه دارند؛ بنابراین تعجب آور نیست این سه صفت به طور مکرر به عنوان بخشی از جنبه تاریک ماهیت انسان در نظر گرفته شده است (نایت، ۲۰۱۶). سه صفت تاریک شخصیت با برخی صفات منفی از جمله بی‌صدافتی (لی و آشتون، ۲۰۰۵)، پرخاشجویی (جوناسون و وبستر^۲، ۲۰۱۰) رابطه دارند.

برخی از پژوهشگران مطرح کرده‌اند صفات سه گانه تاریک شخصیت باید به فرمولبندی جدیدی با عنوان صفات چهارگانه تاریک شخصیت توسعه یابد که در آن مؤلفه دیگرآزاری^۳ به این مجموعه اضافه می‌شود (زیگلر-هیل و مارکوس، ۲۰۱۶؛ میر و ایگان، ۲۰۱۷). دیگرآزاری، لذت بردن از رنج دیگران است. درباره این پدیده اغلب به شکل شدید آن در بافتهای جنایی و جنسی بحث شده است. اخیراً پینکر^۴ حالت خفیفتری از این پدیده را با عنوان دیگرآزاری نرم^۵ یا دیگرآزاری روزمره^۶ مطرح کرده است که اغلب به صورت آزارگری غیرجنسی بروز می‌کند، در افراد جوامع مختلف رایج است و به نظر می‌رسد از لحاظ آماری به طور طبیعی توزیع شده است (پینکر، ۲۰۱۱). افراد آزارگر به دنبال فرصت برای درگیر شدن در فعالیت‌های روزمره ظالمانه یا آزارگرانه هستند. در مقایسه با افراد جامعه ستیز که در روابط بین فردی خودشان به

1. Knight
2. Jonason & Webster
3. Sadism
4. Pinker
5. Soft sadism
6. Everyday sadism

ابزار پژوهش

۱. **مقیاس تجدیدنظر شده حساسیت به تقویت جکسون (r-RST)**. مقیاس تجدید نظر شده حساسیت به تقویت جکسون (r-RST) دارای ۳۰ ماده است که در سال ۲۰۰۹ توسط جکسون طراحی شده است. این پرسشنامه شامل ۳ سیستم رفتار مغزی است که عبارتند از خرده مقیاس سیستم فعالساز رفتاری (BAS)، سیستم بازداری (BIS)، و سیستم جنگ، گریز، و انجماد (r-FFF) است. سیستم سوم خود شامل سه مولفه جنگ، گریز و اعتماد است که به همراه سیستم فعالساز و سیستم بازداری، ۵ عامل جکسون را شکل می‌دهند. در این پرسشنامه سوالات ۵ خرده مقیاس بدین صورت می‌باشد: سیستم فعالساز رفتاری (سوالات ۱ تا ۶)، سیستم بازداری رفتاری (سوالات ۷ تا ۱۲) و سه مولفه سیستم جنگ، گریز، انجماد شامل: مولفه مبارزه (سوالات ۱۳ تا ۱۸)، مولفه گریز (سوالات ۱۹ تا ۲۴) و مولفه انجماد (سوالات ۲۵ تا ۳۰). جکسون (۲۰۰۹) ویژگی‌های روانشناختی مقیاس تجدید نظر شده حساسیت به تقویت جکسون (r-RST) را مورد بررسی قرار داد. روایی سازه‌ای پنج عامل سیستم فعالساز رفتاری (BAS)، سیستم بازداری رفتاری (BIS)، جنگ، گریز، و انجماد را مورد تایید قرار داد. وی برای سنجش پایایی این آزمون از روش آلفای کرونباخ استفاده نمود و ضریب آلفای کرونباخ کلی آن را ۰/۷۰ گزارش کرد. همچنین پایایی زیر مقیاس‌های آن را برای سیستم فعالساز رفتاری ۰/۸۳، سیستم بازداری رفتاری ۰/۷۶، سیستم جنگ گریز و انجماد ۰/۷۴ (مولفه جنگ ۰/۷۸، مولفه گریز ۰/۷۴ و مولفه انجماد ۰/۷۰) گزارش نمود. در ایران، حسنی و همکاران (۱۳۹۱) این پرسشنامه را هنجاریابی نمودند. در این پژوهش، اعتبار پرسشنامه براساس روش‌های همسانی درونی، همبستگی‌های مجموعه ماده و بازآزمایی مورد بررسی قرار گرفت. همچنین روایی مقیاس، از طریق روش تحلیل عاملی، همبستگی بین خرده مقیاس‌ها و روایی ملاکی بررسی شد. دامنه آلفای کرونباخ (۰/۷۲ تا ۰/۸۸)، ضرایب

بازآزمایی (۰/۶۴ تا ۰/۷۸) و همبستگی‌های مجموعه ماده (۰/۲۸ تا ۰/۶۸) بیانگر اعتبار مطلوب نسخه فارسی پرسشنامه پنج عاملی جکسون بود. تحلیل اکتشافی و تاییدی از الگوی پنج عاملی اصلی پرسشنامه حمایت کرد. ۲. **پرسشنامه چهارگانه صفات تاریک شخصیت**. این پرسشنامه از تلفیق «مقیاس کوتاه تکانش دیگرازاری»^۱ اومیرا^۲ و همکاران (۲۰۱۱) و «پرسشنامه دوجین کثیف»^۳ جونسون و وبستر^۴ (۲۰۱۰)، در ایران از سوی یوسفی و ایمان زاد (۱۳۸۷) ساخته و هنجاریابی شده است و چهار خرده مقیاس خودشیفتگی (سوالات ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲)، ماکیاولیسم (سوالات ۱، ۲، ۳، ۴)، جامعه ستیزی (سوالات ۵، ۶، ۷، ۸) و دیگرازاری (سوالات ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱) را شامل می‌شود. پرسشنامه مذکور، ۲۱ گویه دارد و آزمودنی‌ها میزان تناسب گویه‌ها با وضعیت خود را در با یک طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (کاملاً مخالفم = ۱، تا کاملاً موافقم = ۷) مشخص می‌کنند. روایی سازه ساختار چهارعاملی، از طریق تحلیل عاملی تأییدی، برازش خوب آن را نشان داده است. ضرایب پایایی از طریق بازآزمایی در دامنه ۰/۷۶ تا ۰/۸۴ و از طریق ضریب همسانی درونی (ضریب آلفا)، در دامنه ۰/۶۸ تا ۰/۸۸ گزارش شده است.

۳. **آزمون بالینی چندمحوری میلون**. پرسشنامه بالینی چندمحوری میلون در سال‌های دهه ۱۹۷۰ توسط تئودور میلون، نظریه پرداز شخصیت و همکارانش تدوین شد. میلون یک مقیاس خودسنجی است و برای تصمیم‌گیری بالینی است. این آزمون دارای ۱۷۵ گویه بلی/خیر است. این پرسشنامه دارای ۲۸ مقیاس می‌باشد که از این ۲۸ مقیاس، ۴ مقیاس (شاخص‌های Z, Y, X, V که به ترتیب به سنجش روایی، افشاگری، مطلوبیت و خودکم شماری می‌پردازند) به روایی و اعتبار آن اختصاص دارد، ۱۱

1. Short Sadistic Impulse Scale (SSIS)
2. O'Meara
3. Dirty Dozen Scale
4. Jonason & Webster

دست آمده است. ضریب آلفای کرونباخ در این آزمون در این پژوهش، ۰/۸۵ می‌باشد.

روش اجرا

در ابتدا از بین دانشگاه‌های (سراسری، آزاد، غیرانتفاعی) به تصادف تعدادی دانشکده، سپس از هر دانشکده به تصادف تعدادی کلاس و در نهایت دانشجویان این کلاس‌ها به تعداد ۴۵۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. بعد از هماهنگی و بازگو کردن هدف پژوهش و جلب رضایت آن‌ها و اطمینان از محرمانه ماندن اطلاعات پرسشنامه‌ها به طور همزمان در اختیار آن‌ها قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از معادلات ساختاری با بهره‌گیری از نرم افزار لیزرل نسخه ۸/۸ استفاده شد.

یافته‌ها

از لحاظ ویژگی‌ها جمعیت‌شناختی، نمونه آماری این پژوهش همگن بود. در زیر یافته‌های آمار توصیفی پژوهش حاضر گزارش گردیده است.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای ابعاد تاریک شخصیت

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
ابعاد تاریک	۱۳/۰۸	۸/۴۸	۰/۴۰
شخصیت	۱۲/۹۶	۸/۴۷	۰/۳۹
	۱۲/۰۸	۷/۱۲	۰/۳۳
	۱۳/۲۰	۸/۱۰	۰/۳۸
سیستم‌های مغزی-رفتاری	۳۵/۳۵	۱۴/۹۵	۰/۷۰
	۳۳/۲۷	۱۲/۵۶	۰/۵۹
	۳۴/۱۷	۱۵/۲۹	۰/۷۲
اختلالات	۲۹/۱۱	۱۱/۲۳	۰/۵۲
شخصیت	۳۱/۵۸	۱۵/۴۳	۰/۷۲
خوشه ب	۲۶/۸۷	۹/۰۱	۰/۴۲
	۲۸/۱۷	۹/۵۶	۰/۴۵

مغزی-رفتاری متعلق به سیستم بازداری رفتاری با مقدار ۳۵/۳۵ (۱۴/۹۵) و در اختلالات شخصیت خوشه ب متعلق به شخصیت خودشیفته با مقدار ۲۹/۱۱ (۱۱/۲۳) بود.

الگوی بالینی شخصیت و نشانگان بالینی را می‌سنجد و برای بزرگسالان ۱۸ سال به بالا استفاده می‌شود که الگوهای بالینی شخصیت شامل: شخصیت اسکیزوئید، دوری‌گزین، افسرده، وابسته، نمایشی، خودشیفته، ضد اجتماعی، آزارگر- دیگر آزار، منفی‌گرا و شخصیت آزارگر- خود آزارگر و ۳ مقیاس دیگر نشانگان بالینی جدی (اختلال تفکر، افسردگی عمده و اختلال هذیانی) را مورد سنجش قرار می‌دهد. این آزمون در ایران ۲ بار هنجار یابی شده است. نسخه دوم این آزمون یک بار در شهر تهران به وسیله خواجه موگهی ترجمه و در سال ۱۳۷۲ هنجاریابی شده است و نسخه سوم آن در شهر اصفهان به وسیله شریفی در سال ۱۳۸۱ هنجاریابی شده است. ضریب پایایی مقیاس‌های ام.سی.ام.آی برای خرده مقیاس‌های نشانگان بالینی و الگوهای بالینی شخصیت و کل پرسشنامه به ترتیب برابر با ۰/۸۷، ۰/۸۳ و ۰/۹۲ به-

در جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد و خطای استاندارد میانگین برای متغیرهای مورد مطالعه ارائه شده است. همان طور که مشاهده می‌شود بالاترین میانگین (انحراف استاندارد) در ابعاد تاریک شخصیت متعلق به دیگرآزاری با مقدار ۱۳/۲۰ (۸/۱۰)، در سیستم‌های

جدول ۲. آزمون همبستگی بین سیستم فعال ساز رفتاری با اختلالات شخصیت خوشه ب و صفات تاریک شخصیت

متغیر	اختلالات شخصیت				صفات تاریک شخصیت			
	خودشیفته	نمایشی	مرزی	ضد اجتماعی	خودشیفتگی	جامعه ستیزی	ماکیاولیسم	دیگرآزاری
فعالسازی رفتاری	۰/۰۲	۰/۱۵**	۰/۱۴**	۰/۰۶	۰/۱۴**	۰/۱۰*	۰/۱۳*	۰/۰۲
بازداری رفتاری	-۰/۱۶**	-۰/۱۳**	-۰/۱۵**	-۰/۱۳**	-۰/۱۴**	-۰/۱۹**	-۰/۱۲*	-۰/۰۲
جنگ و گریز	۰/۰۷	-۰/۱۴**	-۰/۱۴**	-۰/۰۶	-۰/۱۰**	-۰/۱۱**	-۰/۰۹*	۰/۰۰۴

**p < ۰/۰۱

*p < ۰/۰۵

در جدول ۲ نتایج آزمون همبستگی بین سیستم فعال‌ساز رفتاری با اختلالات شخصیت خوشه ب و صفات تاریک شخصیت ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود بین فعالسازی رفتاری و اختلالات شخصیت خوشه ب و صفات تاریک شخصیت رابطه معنادار وجود دارد (P < ۰/۰۵). همچنین بین بازداری رفتاری و اختلالات شخصیت خوشه ب و صفات تاریک شخصیت رابطه معنادار وجود دارد (P < ۰/۰۵).

در جدول ۲ نتایج آزمون همبستگی بین سیستم فعال‌ساز رفتاری با اختلالات شخصیت خوشه ب و صفات تاریک شخصیت ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود بین فعالسازی رفتاری و اختلالات شخصیت خوشه ب و صفات تاریک شخصیت رابطه معنادار وجود دارد (P < ۰/۰۵). همچنین بین بازداری رفتاری و اختلالات شخصیت خوشه ب و صفات تاریک شخصیت رابطه معنادار وجود دارد (P < ۰/۰۵).

جدول ۳. آزمون همبستگی بین صفات تاریک شخصیت با اختلال شخصیت ضداجتماعی

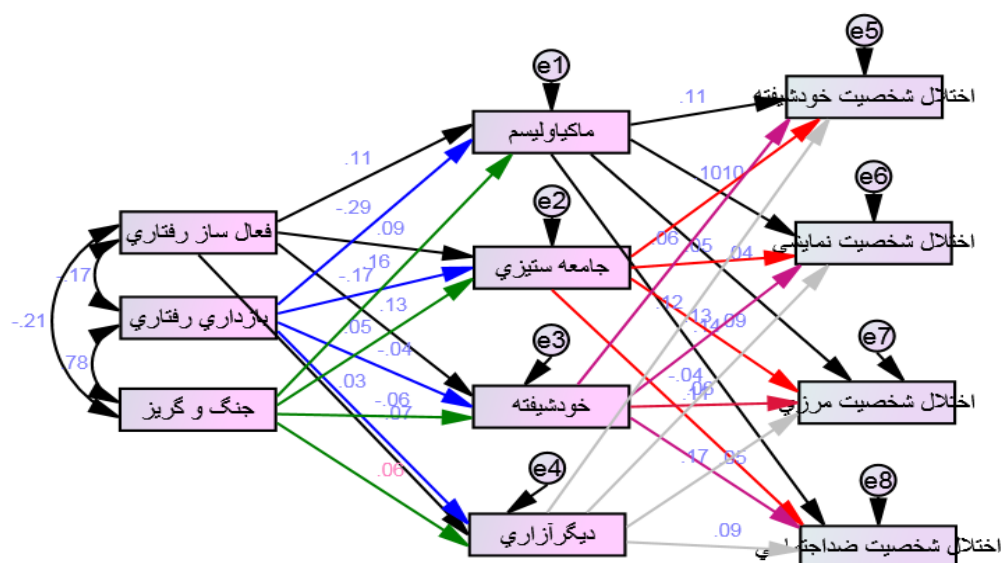
متغیر	ماکیاولیسم	خودشیفتگی	جامعه ستیزی	دیگرآزاری
اختلال شخصیت ضداجتماعی	۰/۱۸**	۰/۱۶**	۰/۱۱*	۰/۱۲*
اختلال شخصیت مرزی	۰/۰۹*	۰/۱۱*	۰/۱۹**	۰/۱۲*
اختلال شخصیت نمایشی	۰/۱۳**	۰/۱۶**	۰/۱۰*	-۰/۰۰۶
اختلال شخصیت خودشیفته	۰/۱۵**	۰/۱۲**	۰/۱۵**	۰/۱۶**

**p < ۰/۰۱

*p < ۰/۰۵

در جدول ۳ نتایج آزمون همبستگی بین اختلالات شخصیت خوشه ب با صفات تاریک شخصیت ارائه شده است. در ادامه شاخص VIF (بیشتر از ۱۰) و شاخص تحمل (کمتر از ۰/۱) نشان داد که شاخص‌های VIF و تحمل در هر یک از متغیرهای پیش‌بین (سیستم‌های مغزی رفتاری و صفات تاریک شخصیت) در حد مطلوب است و بین متغیرهای پیش‌بین همبستگی‌های بزرگ وجود ندارد و هم‌خطی جدی مشهود نیست. همچنین دو پیش‌فرض خطی بودن روابط و یکسانی پراکنش باقیمانده‌ها با نمودار پراکنش نمرات پیش‌بینی شده و نمرات باقیمانده بررسی شد. نبود یک روند مشخص در پراکنش نقاط در صفحه، نشان دهنده رعایت این پیش‌فرض است. پس از اطمینان از رعایت پیش‌فرض‌های تحلیل معادلات ساختاری، نتایج این آزمون در جداول ذیل آورده شده است (شکل ۱). در مدل‌های اندازه‌گیری قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده به وسیله بار عاملی نشان داده می‌شود.

در جدول ۳ نتایج آزمون همبستگی بین اختلالات شخصیت خوشه ب با صفات تاریک شخصیت ارائه شده است. در ادامه شاخص VIF (بیشتر از ۱۰) و شاخص تحمل (کمتر از ۰/۱) نشان داد که شاخص‌های VIF و تحمل در هر یک از متغیرهای پیش‌بین (سیستم‌های مغزی رفتاری و صفات تاریک شخصیت) در حد مطلوب است و بین متغیرهای پیش‌بین همبستگی‌های بزرگ وجود ندارد و هم‌خطی جدی مشهود نیست. همچنین دو پیش‌فرض خطی بودن روابط و یکسانی پراکنش باقیمانده‌ها با نمودار پراکنش نمرات پیش‌بینی شده و نمرات باقیمانده بررسی شد. نبود یک روند مشخص در پراکنش نقاط در صفحه، نشان دهنده رعایت این پیش‌فرض است. پس از اطمینان از رعایت پیش‌فرض‌های تحلیل معادلات ساختاری، نتایج این آزمون در جداول ذیل آورده شده است (شکل ۱). در مدل‌های اندازه‌گیری قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده به وسیله بار عاملی نشان داده می‌شود.

شکل ۱. ضرایب تأثیر سیستم‌های مغزی رفتاری بر اختلال شخصیت از طریق صفات تاریک شخصیت

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل برونداد						
p	RMSEA	CFI	AGFI	GFI	X ² /df	X ²
۰/۰۰۱	۰/۰۶	۰/۹۷	۰/۹۵	۰/۹۳	۲/۵۳	۳۰/۴۱

که بین سیستم فعال‌ساز رفتاری گری با خوشه B اختلالات شخصیت رابطه مثبت وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های اعظمی و کاکابرابی (۱۳۹۵) و کر (۲۰۱۶) همسو است. به طوری که کر (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای دیگر نشان دادند افرادی که سیستم فعال‌سازی رفتاری حساس‌تری دارند، عواطف مثبتی همچون امیدواری و شادمانی را تجربه کرده و از سوی دیگر برانگیختگی هیجانی همچون تمایلات پرخاشگرانه بیشتری را هم گزارش می‌کنند. همچنین اعظمی و کاکابرابی (۱۳۹۵) در مطالعه دیگری به این نتیجه دست یافتند که ابعاد تاریک شخصیت توسط متغیرهای سیستم فعال‌ساز رفتار، سیستم بازداری رفتاری و بدتنظیمی هیجانی قابل پیش‌بینی است و متغیرهای سیستم بازداری رفتاری، سیستم فعال‌ساز رفتاری و بدتنظیمی هیجانی در پیش‌بینی آشفتگی و شخصیت تاریک دانشجویان بسیار با اهمیت هستند.

جدول ۴ شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی را نشان می‌دهد، چنانکه ملاحظه می‌گردد مقادیر شاخص برازندگی یا GFI، شاخص برازندگی تعدیل شده یا AGFI، شاخص برازش افزایشی یا IFI و شاخص برازش تطبیقی یا CFI در مدل بیشتر ۰/۹ می‌باشد. همچنین در مدل‌های مناسب، شاخص نسبت کای اسکور به درجه آزادی X²/df باید در دامنه ۱۱ الی ۳ باشد که در این مدل شاخص نسبت کای اسکور به درجه آزادی X²/df در دامنه ۱ الی ۳ قرار گرفته است. ضمناً شاخص ریشه میانگین مربع خطای برآورد یا RMSEA باید کوچکتر از ۰/۰۹ باشد که در این مدل ۰/۰۶ به دست آمد که نشان می‌دهد اعتبار این مدل مطلوب است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه سیستم‌های مغزی - رفتاری گری و خوشه B اختلالات شخصیت با میانجی‌گری صفات تاریک شخصیت بود. نتایج نشان داد

تسلیم، مختل کنند. با توجه به خودپنداره آسیب پذیری در دانشجویان دارای این بعد، ممکن است نیاز به دوری از برخی افراد و موقعیت‌ها را نشان دهند. آن‌ها ممکن است هیجانات منفی را از طریق رفتار توجه طلبانه و یا از طریق اعمال اجباری بر محیط‌شیان فرونشانی کنند. بنابراین این افراد دارای اختلال شخصیت هستند.

یافته دیگر نشان داد که بین سیستم فعال ساز رفتاری با ماکیاولیسم، جامعه ستیزی و ماکیاولیسم رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نظام فعال‌ساز رفتاری با مشکلات عاطفی رابطه منفی معنی‌دار دارد از طرفی، یکی از علائم دانشجویان دارای صفات تاریک شخصیت، مشکلات عاطفی و تجربه عواطف منفی، مثل ترس، افسردگی و خشم و بدتنظیمی عاطفی می‌باشد. این نتایج نشان می‌دهد افرادی که مشکلات بیشتری دارند، کمتر در جستجوی پاداش بوده و گرایش کمتری به رفتارهای لذت‌بخش دارند و در نتیجه نسبت به افراد عادی عواطف خوشایند کمتری را تجربه می‌کنند. همچنین دانشجویان دارای مؤلفه‌های تاریک شخصیت بیشتر احتمالاً در انتخاب یک راهبرد تنظیم هیجانی سازگارانه، توانایی محدودی دارند و ممکن است که احساسات فیزیولوژیکی همراه با برانگیختگی هیجانی را به اشتباه تفسیر کرده و برداشتشان از این احساسات با بازداری رفتاری همراه باشد و در واقع سیستم فعال ساز رفتاری باعث افزایش رفتارهای صفات تاریک شخصیت در دانشجویان می‌شود (کر، ۲۰۱۶).

یافته دیگر پژوهش نشان داد که بین سیستم بازداری رفتاری با خودشیفتگی، جامعه ستیزی و ماکیاولیسم رابطه منفی و معناداری وجود دارد. صفات تاریک شخصیت شامل تمایل به نادیده گرفتن نیازهای دیگران و حق به جانب بودن، رفتارهای فریب کارانه و کنترل کننده، سنگدل بودن بودن، بزرگ‌منشی و توجه طلبی است. افراد مخالف‌ورز برای به دست آوردن یک تصور بالا (بزرگ منشی) از خود به عنوان یک فرد خاص و برتر تلاش می‌کنند، نگرشی که رفتارهای مخالفت‌ورزانه در

حساسیت ناپه‌نچار سیستم‌های مغزی- رفتاری نشان دهنده‌ی آمادگی و استعداد به اشکال متعدد اختلال‌های روانی است. در نتیجه فرض این است که سیستم فعال‌ساز رفتاری و سیستم بازداری رفتاری می‌تواند دامنه وسیعی از اختلال‌ها را تبیین کند. در افرادی که نظام بازداری در آن‌ها ضعیف عمل می‌کند، کنترل توجه، برنامه‌ریزی، طرح‌ریزی عمل و کنترل رفتار نامناسب و تنظیم هیجانی در آن‌ها ضعیف بوده، این امر آمادگی آن‌ها را برای بدتنظیمی هیجانی در بیماران افزایش می‌دهد. در واقع فردی که توانایی تنظیم هیجانات خود را دارد، آزاد از هر گونه اجبار درونی یا بیرونی می‌تواند هیجان‌ها را تجربه کند و یا از بروز آن‌ها جلوگیری کند. در مقابل فردی که توانایی مدیریت هیجانات و تنظیم هیجانی خود را ندارد، نمی‌تواند هیجانات را به خوبی تجربه نموده و یا از بروز آن‌ها جلوگیری نماید و اختلالات شخصیتی افزایش می‌یابد.

قسمت دیگر نتایج نشان داد که بین سیستم بازداری رفتاری با خوشه B اختلالات شخصیت رابطه منفی وجود دارد. مبتلایان به اختلال شخصیت خوشه B با گرایش زیستی به استرس متولد می‌شوند و نقص فطری در تنظیم هیجان دارند. یادگیری غلط، عدم یادگیری یا یادگیری ناکافی ناشی از عوامل محیطی دوران کودکی منجر به پاسخ‌های هیجانی ضعیف شده و این ناتوانی در حوزه‌هایی چون رفتارهای اجتنابی و فرار، عدم کسب مهارت‌های لازم برای تنظیم هیجانات و یادگیری‌های غلط در روابط بین فردی شده و با سیستم مغزی رفتاری رابطه دارند (کوهی و کرمی، ۱۳۹۳).

همچنین براساس نتایج بین صفات تاریک شخصیت با اختلال شخصیت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در خصوص تبیین نتایج این یافته‌ها می‌توان اظهار داشت که: صفات تاریک شخصیت به صورت تمایل به تجربه هیجانات منفی از قبیل اضطراب و افسردگی می‌باشد. این هیجانات منفی می‌توانند شناخت را به صورت نایمنی، تداوم و تداخل با رفتار بین فردی به شکل عصبانیت و

تنظیم هیجانی مناسبی نیز برخوردار نیستند و میزان صفات تاریک شخصیت در آنها بیشتر است (اعظمی و کاکابرابی، ۱۳۹۵). همچنین براساس یافته‌ها صفات تاریک شخصیت مرزی نقش میانجی معنی داری در رابطه سیستم‌های مغزی رفتاری بر اختلال شخصیت مرزی، نمایشی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که بالا بودن سطوح فعالیت هر دو سیستم مغزی-رفتاری در الگوی شخصیت مرزی به دلیل ویژگی اضطراب، سطح بالای صفات تاریک شخصیت، گرایش به برونی کردن و سرزنش خود در دانشجویان مرزی مورد انتظار است. بنابراین عاطفه منفی و داشتن صفات تاریک شخصیت و گناه افراطی نتیجه فعالیت مفرط سیستم بازداری رفتاری و کاهش فعالیت سیستم فعالساز رفتاری می‌باشد که در افراد دارای اختلال شخصیت مرزی وجود دارد (کوهی و کرمی، ۱۳۹۳).

همچنین افراد مبتلا به اختلال شخصیت نمایشی در برقراری روابط صمیمانه مشکل دارند و قادر به ابراز احساسات درونی خود نیستند. این افراد می‌ترسند که در تعاملات اجتماعی مورد انتقاد قرار گیرند. آنان خود را فردی بی‌کفایت و دوست نداشتنی می‌دانند و قادر به مدیریت و حل تعارض‌های ارتباطی خود نیستند و در مواجهه با چنین شرایط درمانده کننده و غیرقابل پیش بینی، احساس بی‌کفایتی و شرم و گناه می‌کنند و تصمیم می‌گیرند فردی را که در آنان احساس حقارت، ناکامی و خشم ایجاد کرده است را تنبیه نمایند. به همین دلیل برای انتقام گرفتن از کسی که در آنان این احساسات ناخوشایند را ایجاد کرده است، برنامه‌ریزی می‌کنند و زمانی به احساس رضایت دست می‌یابند که طرف مقابل خود را تنبیه کرده باشند. گاهی نیز افرادی که در این دسته از اختلالات شخصیتی قرار می‌گیرند، جهت کاهش غیرمستقیم احساس تنش، نگرانی، ناکامی و عدم کفایت خود، دارای صفات تاریک شخصیتی هستند (کروگر و مارکون، ۲۰۱۴).

مقابل دیگران و رفتارهای توجه طلبانه را تسهیل می‌کند و باعث بروز افسردگی می‌شود. همچنین افراد دارای این الگو به احساسات و مشکلات دیگران توجهی نمی‌کنند، فاقد احساس گناه و پشیمانی در مورد اثرات منفی و مضر اعمال خود بر دیگران هستند، ترس از تنها بودن به دلیل طرد شدن یا جدا شدن از افراد مهم زندگی دارند که از عدم اطمینان نسبت به توانایی خود برای مراقبت جسمی و هیجانی از خود ناشی می‌شود. این واقعیت که قدرت تحمل یکنواختی را ندارند، باعث ایجاد آمادگی در آنان می‌شود تا هر چیزی را امتحان کنند، این تنوع طلبی در پیوند با تکانشگری عمومی آنان و نیز نقص موجود در سیستم بازداری و مهار عاطفی در ارتباط است (یوسفی، احمدی و میرزاده، ۱۳۹۸).

یافته دیگر پژوهش نشان داد که بین سیستم جنگ و گریز با خودشیفتگی، جامعه ستیزی و ماکیاولیسم رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در چهارچوب آسیب‌شناسی روانی، گری (۱۹۸۷) با طرح نظریه در سیستم‌های مغزی رفتاری، بیماری قلبی را بازتاب بیش یا کم واکنشی در یکی از سیستم‌ها، اختلال عملکرد در یک سیستم، ترکیب بیش یا کم واکنشی یا اختلال عملکرد در بیش از یک سیستم یا اختلال عملکرد در تعامل بین سیستم‌ها می‌داند. تفاوت‌های فردی در اضطراب و زودانگیختگی نمایانگر الگوی متفاوت واکنش یا حساسیت دو نظام بنیادی مغز به محرک‌های درون شده است. به طوری که افراد دارای ناراضیتی زناشویی نسبت به موقعیت‌های تهدیدانگیز که ممکن است تنبیهی به دنبال داشته باشد یا پاداشی را متوقف کند، حساسیت بیشتری دارند؛ به عبارت دیگر این افراد نسبت به نشانه‌های پاداش و تنبیه حساسیت بالاتری دارند. در واقع این افراد به دلیل ویژگی شخصیتی جنگ و گریز که دارند کمتر به سمت موقعیت‌های پاداش‌انگیز گرایش داشته و به دلیل مسائل روان‌شناختی و اجتماعی که غالباً به شکل افسردگی و اضطراب تظاهر می‌کند، امید کمتری به زندگی دارند و از

نویسندگان پژوهش حاضر بر خود لازم دانستند که از کلیه افرادی که در پژوهش شرکت نمودند، کمال تشکر و سپاس خود را ابراز نماید.

مشارکت نویسندگان

نویسنده این پژوهش در طراحی، مفهومی‌سازی، روش-شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها، پیش-نویس، ویراستاری و نهایی سازی نقش داشت.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

References

- ابوالقاسمی، عباس، طاهری فرد، مینا، و کیامرئی، آذر. (۱۳۹۹). نقش رفتارهای خودتنظیمی در پیش‌بینی واکنش‌پذیری بین فردی زندانیان دارای اختلال شخصیت ضد اجتماعی. روانشناسی بالینی و شخصیت، ۱۷(۱)، ۳۳-۴۳.
- اعظمی، ادریس، و کاکابرابی، کیوان. (۱۳۹۵). مدل پیش‌بینی تحمل آشفتگی بر اساس سیستم‌های مغزی رفتاری و بدتنظیمی هیجانی. فصلنامه نسیم تندرستی، ۵(۱)، ۲۶-۳۶.
- حسنی، جعفر، صالحی، سامرند، و رسولی آزاد، مراد. (۲۰۱۲). خصوصیات روان سنجی پرسشنامه پنج عاملی جکسون: مقیاس‌های نظریه تجدید نظر شده حساسیت به تقویت. فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی، ۳(۳)، ۶۰-۷۳.
- رسایی کشوک، زهره، و منصور، احمد. (۱۳۹۹). نقش سه گانه‌های تاریک شخصیت در ریسک‌پذیری رفتاری و بی‌تفاوتی اخلاقی دانش‌آموزان پسر. روانشناسی بالینی و شخصیت، ۱۶(۱)، ۸۳-۹۱.
- کوهی، فرزانه، و کرمی، جهانگیر (۱۳۹۴). رابطه سیستم‌های مغزی رفتاری و ناگویی هیجانی با نشانه‌های اختلال جسمانی شکل در دانشجویان دختر. فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی، ۹(۳)، ۱۳-۲۱.
- یوسفی، رحیم، احمدی، عزت اله، و میرزازاده، افسانه. (۱۴۰۰). اعتباریابی متقاطع مدل صفات پنج گانه تاریک شخصیت. فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی، ۱۶(۶۱)، ۹۵-۱۱۰.
- یوسفی، رحیم، و ایمان زاد، آيسان. (۱۳۹۷). اعتباریابی مدل صفات چهارگانه تاریک شخصیت. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، ۲۴(۲)، ۱۹۰-۲۰۱.

همچنین بخش دیگر نتایج نشان داد که صفات تاریک شخصیت نقش میانجی معنی داری در رابطه سیستم‌های مغزی رفتاری بر اختلال شخصیت خودشیفته دارد. افراد خودشیفته نسبت به اشخاص مرزی شناخت بیشتری از هیجان‌های خود دارند و این توانایی به کنترل و تسلط یافتن آنان بر روی هیجان‌ات و عواطف کمک میکند و چون شخصیت خودشیفته ارتباط مثبتی با اضطراب، خصومت، افسردگی، تکانشگری و آسیب‌پذیری و ارتباط منفی با هیجان‌ات مثبت، اعتماد، صراحت و پذیرش و خویش‌تنداری دارد که زمینه تجربه صفات تاریک شخصیت بیشتر بوده و سیستم‌های مغزی رفتاری نقش تعدیل‌کننده در این زمینه دارند (کروگر و مارکون، ۲۰۱۴).

به طور کلی مطالعه نقش ویژگی‌های زیستی شخصیت در دانشجویان به پژوهشگران و متخصصان حوزه بالینی کمک خواهد کرد تا به عوامل محافظت‌کننده و پیشگیری‌کننده اجتماع محور، جهت پیشگیری از وقوع مشکلات روانشناختی دانشجویان دست یابند. این پژوهش در مسیر خود با محدودیت‌های همراه بود که از جمله آن می‌توان به خودگزارش بودن ابزار گردآوری داده‌ها و انجام این مطالعه در بین دانشجویان دانشگاه‌های آذربایجان شرقی اشاره کرد، لذا تعمیم یافته‌ها برای دانشگاه‌های دیگر باید احتیاط نمود. همچنین پیشنهاد می‌شود این محدودیت‌ها از سوی پژوهشگران آتی مورد توجه قرار گیرد.

موازن اخلاقی

در این پژوهش موازن اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. با توجه به شرایط و زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش مختار بودند.

تشکر و قدردانی

- Gray, J. A. McNaughton, N. (2000). The neuropsychology of anxiety: An enquiry into the functions of the septo-hippocampal system. New York: Oxford University; 53-98.
- Gray, J. A. (1982). The neuropsychology of anxiety: An enquiry into the functions of the septo-hippocampal system. Oxford: Oxford University Press.
- Gray, J. A. (1987). Perspectives on anxiety and impulsivity: A commentary. *Journal of Research in Personality*, 21, 493– 509.
- Gray, J. A. (1990). Brain systems that mediate both emotion and cognition. Special issue: Development of relationships between emotion and cognition. *Cognition and Emotion*, 4, 269-288.
- Gray, J. A. (1991). Neural systems, emotion and personality. In J. Madden, IV (Ed.), *Neurobiology of learning , emotion, and affect*. New York: Raven Press.
- Gray, J. A. (1994). Framework for a taxonomy of psychiatric disorders. In S. H. M. V. Goozen, N. E. V. Poll & J. Sergeant (Eds.), *Emotions: Essays on emotion theory*. New Jersey: Erlbaum.
- Hasani, J., & Rasoli Azad, M. (2012). Psychometric properties of Jackson's five factor questionnaire: Scales of revised reinforcement sensitivity theory (r-RST). *Journal of Research in Psychological Health*, 6(3), 60-73.
- Jackson, C, J. (2002). Mapping Grays model of personality on to the Eysenck personality profiler (EPP). *Personality and Individual Differences* ۵۰۷-۴۹۵ :۳۲ ۴.
- Jonason, PK., Webster, G.D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420-432.
- Kaplan, H. I., & Sadock, B. J. (2015). *Synopsis of psychiatry: Behavioral sciences clinical psychiatry*. Williams & Wilkins Co.
- Kasch, K. L., Rottenberg, J., Arnow, B. A., & Gotlib, I. H. (2002). "Behavioral activation and inhibition systems and the severity and course of depression": *Journal of Abnormal Psychology*, 111, 589–597.
- Knight, Niki M. (2016). *The Dark Triad and HEXACO model of personality in relational aggression*. Master's theses. The University of Southern Mississippi.
- Kouhi, F., & Karami, J. (2015). The relationship between brain-behavioral systems, alexithymia and somatoform disorder symptoms in female students. *Journal of Research in Psychological Health*, 9(3), 13-21. (In Persian)
- Abolghasemi, A., Taherifard, M., & Kiamarsi, A. (2020). The Role of Self-Regulation Behaviors in Prediction of Perception of Interpersonal Reactive in the Prisoners with Antisocial Personality Disorder. *Clinical Psychology and Personality*, 17(1), 33-43. (In Persian)
- Alebooyeh S, Jafari A. (2021). The Prediction of Positive and Negative Affect based on Self-Compassion with the mediating role of Personality Types A and B in Alzheimer's Caregivers. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling*. 3(4), 1-8. doi:[10.52547/jarcp.3.4.1](https://doi.org/10.52547/jarcp.3.4.1)
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Translated by Yahya Seyed Mohammadi. Tehran: Ravan publication. (In Persian).
- Azami, E., & Kakaberari, K. (2016). Distress tolerance. *Quarterly Journal of Health Breeze*, 5(1), 26-36. (In Persian)
- Bertl, B., Pietschnig, J., Tran, U.S., Stieger, S., Voracek, M. (2017). More or less than the sum of its parts? Mapping the Dark Triad of personality onto a single Dark Core. *Personality and Individual Differences*, 114, 140–144.
- Corr P J (2008). *The reinforcement sensitivity theory of personality*. Cambridge University Press.
- Corr, P. J. (2016). Reinforcement sensitivity theory of personality questionnaires: Structural survey with recommendations. *Personality and Individual Differences*. 89, 60-64.
- Corr, P.J. (2004). Reinforcement sensitivity theory and personality. *Journal of Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 28, 317-332.
- Eysenck, M.W., (1990). *Happiness: Facts and Myths*, East Susey, England: Erlbaum.
- Flexon, J.L., Meldrum, R.C., Young, J.T.N., & Lehmann, P.S. (2016). Low self-control and the Dark Triad: Disentangling the predictive power of personality traits on young adult substance use, offending and victimization. *Journal of Criminal Justice*, 46, 159-169.
- Franken, IH., Muris, P., Georgieva, I. (2006). Gray's model of personality and addiction. *Addictive behaviors*, 31(3), 399-403.
- Ganji, H. (2017). *Mental health book*. Publications: Arsbaran. Print: 15.
- Garcia, D., Nima, A.A. & Archer, T. (2013). International note: Temperament and character's relationship to subjective well-being in Salvadorian adolescents and young adults. *Journal of Adolescence*, 36, 1115-1119.

- Pinker, S. (2011). *The better angels of our nature: Why violence has declined*. New York, Viking.
- Rasaei, Z., & Mansouri, A. (2020). The role of dark triad of personality in the prediction behavioral risk-taking and moral disengagement. *Clinical Psychology and Personality*, 16(1), 83-91.
- Rauthmann, JF(2012). The Dark triad and interpersonal perception: Similarities and differences in the social consequences of narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Social Psychological and Personality Science*, 3(4), 487-496.
- Segarra, P., Poy, R., López, R., Moltó, J(2014). Characterizing Carver and White's BIS/BAS subscales using the Five Factor Model of personality. *Personality and Individual Differences*, 61, 18-23.
- Twenge, J.M., & Campbell, W.K. (2009). *Living in the age of entitlement: The narcissism epidemic*. New York, NY: Free Press.
- Vervoort, L., Wolters, LH., Hogendoorn, SM., De Haan, E., Boer, F., Prins, PJ(2010). Sensitivity of Gray's behavioral inhibition system in clinically anxious and non-anxious children and adolescents. *Personality and Individual Differences*, 48(5), 629-633.
- Yousefi, R., & Imanzad, A. (2018). Validating the Dark Tetrad personality model. *Iranian journal of psychiatry and clinical psychology*, 24(2), 190-201. (In Persian)
- Yousefi, R., Ahmadi, E., & Mirzazadeh, A. (2021). Cross-Validation of the Dark Pentad Personality Traits Model. *Journal of Modern Psychological Researches*, 16(61), 95-110. (In Persian)
- Zeigler-Hill, V., Marcus, D.K. (2016). *The dark side of personality: Science and practice in social, personality, and clinical psychology*. Washington D.C: American Psychological Association.
- Krueger, R.F., Markon, K.E. (2014). The Role of the DSM-5 Personality Trait Model in Moving Toward a Quantitative and Empirically Based Approach to Classifying Personality and Psychopathology. *Annual Review of Clinical Psychology*, 10:7.1-7.25.
- Lara, D. R., Bisol, L. W., Brunstein, M. G., Reppold, C. T., de Carvalho, H. W., & Ottoni, G. L. (2012). The Affective and Emotional Composite Temperament (AFFECT) model and scale: a system- based integrative approach. *Journal of Affective Disorders*, 140(1), 14-37.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2005). Psychopathy, machiavellianism, and narcissism in the Five-Factor model and the HEXACO model of personality structure. *Personality and Individual Differences*, 38, 1571-1582.
- Matthews, G., & Gilliland, K. (1999). "The personality theories of H. J. Eysenck and J. A. Gray: A comparative review": *Personality and Individual Differences*, 26, 583-626.
- Matthews, G., & Gilliland, K. (1999). "The personality theories of H. J. Eysenck and J. A. Gray: A comparative review": *Personality and Individual Differences*, 26, 583-626.
- Meere, M; Egan, V. (2017). Everyday sadism, the Dark Triad, personality, and disgust sensitivity. *Personality and Individual Differences*, 112, 157-161.
- Meyer, B., Johnson, S. L., & Carver, C. S. (1999). "Exploring behavioral activation and inhibition sensitivities among college students at risk for mood disorders": *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 21, 275-292.
- Meyer, B., Johnson, S. L., & Carver, C. S. (1999). "Exploring behavioral activation and inhibition sensitivities among college students at risk for mood disorders": *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 21, 275-292.
- Miller, J. D., Gentile, B., Wilson, L., & Campbell, W. K. (2013). Grandiose and vulnerable narcissism and the DSM-5 pathological personality trait model. *Journal of Personality Assessment*, 95, 284-290.
- O'Meara, A., Davies, J., Hammond, S(2011). The psychometric properties and utility of the Short Sadistic Impulse Scale (SSIS). *Psychological Assessment*, 23(2), 523-531.
- Patrick, CJ., Fowles, DC., Krueger, RF(2009). Triarchic conceptualization of psychopathy: Developmental origins of disinhibition, boldness, and meanness. *Development and Psychopathology*, 21(3), 913-938.
- Paulhus, DL., Williams, KM(2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563.